

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poučnicah“ se plačuje za navadno trislopnost vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Via Ascoli, 8, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Tržaška razstava in Trst.

Bilo je 30. septembra 1882., ko se je tedanji mali Trst podal v naročje avstrijske vladarske hiše. Pod avstrijskim žezlom je mesto napredovalo in je prišlo do važnosti in do bogastva, ki ga zdaj vživa. V spomin na 500 let, katera je Trst pod Avstrijo prebil, so napravili letošnje razstavo obrtniških izdelkov in kmetijskih pridelkov. Preteklo sredo, 15. novembra, je bila razstava zaprta in že so začeli odnašati razstavljeno blago in razdirati lepa poslopja, ki so bila stavljena v ta namen. Potrosilo se je za to napravo silno veliko, in stroški ne bodo nikakor pokriti z dohodki, ki jih je nanesla vstopnina. Razstava je bila sama na sebi lepa in v nekaterih oddelkih hvale vredna; ali namena, ki ga je imela, ni dosegla, ker Tržščani so bili proti razstavi mrzli in marsikoga je jezilo, da je imela razstava patrijotičen (domoljuben) pomen in namen. Tujci, ki so hodili ob razstavi v Trst, so imeli priložnost opazovati gnjile tržaške razmere v oziru na vdanost do skupne države in objavljajo v domačih listih slabe vtise, katere so prinesli iz Trsta, ter dajejo svete, kako bi se moglo mestu v prid Avstrije pomagati. V to vrsto listov spada „Pester Journal“, ki je prinesel 5. t. m. v tej zadevi sestavek, ki je vreden, da ga tudi našim bralcem objavimo, kakor je to storil tudi „Slovenec“ od 9. t. m.

Omenjeni članek se glasi: „Tržščani se po nobeni ceni ne dajo prisiliti k ljubezni do Avstrije; zgabljeni so vse dobrote, ki jih je država temu pomorskemu mestu v tako obilni meri skazovala, zgubljeni vsi milijoni, ki jih je v njegove luke pogreznila; Tržščani se ne pusté pridobiti za naše cesarstvo. Oni hočejo biti Italijani in z Italijo hočejo biti združeni; zato radostno v žepé vtikajo podkupila (t. j. obilne podpore, katere dobiva Trst od države), ki jim jih avstrijski davkoplačevalci v obilni meri poujajo, svojega hrepenenja po Italiji pa zaradi tega vendar ne popusté.

Razstava, ki se je osnovala o priliki 500letnega združenja mesta Tržaškega z Avstrijo, naj bi pričala vzajemnost Tržščanov in Avstrijancev in naj bi dala priložnost k porazumljenju med Italijanisi in državi zvestimi mestnimi prebivalci. Pa Tržščani se za razstavo še zmenili niso. Prebivalstvo in časnikarstvo je o razstavi molčalo, in časnikarstvo bi bilo kmalu zamolčalo celo navzočnost presvitlega vladarja in soproge njegove v Trstu; obiskovalci razstave so bili tujci; Tržščanom je bilo pač prav, da je vsled raz-

stave denarjev in sicer veliko denarjev prišlo v njih mesto, pa še prizadevali se niso, da bi prikriivali svojo mržnjo zoper namen razstave. Nasprotno pa so pripravljali bombe, ter so uganjali vsakotere surovosti in porednosti, da bi bili tudi tujce odvrčali od razstave. Z eno besedo: Tržščani so se zopet enkrat tako sladko obnašali, kakor rod, ki v sebi edini napake treh narodov, Italijanov, Nemcev in Slovencev, ne da bi imel le eno njihovih čednost.

Kaj če iz tega biti, se bode vprašal vsakdo, kdor nima brezumne misli, da naj se laskavim italijanom pusti njih volja in naj jih zadene ravno ista osoda kakor Benedek, ki so nekdanj pod avstrijsko vlado cvetele, zdaj pa čedalje bolj propadajo. V Trstu mora drugače biti; to sprevidi vsakdo, ki je le en dan bival v tem mestu in ni ud irredente. Vsakdo pa, ki je le en dan živel v Trstu, se je lahko prepričal, da se riba pri glavi usmradi. Prebivalstvo se dobrika Italijanom, ker mestni zastopniki, mestni upravniki, učenci in škiho na Italijansko; prebivalstvo se dobrika Italiji, ker je „Lloyd“, ki smo mu dali že na milijone goldinarjev podpore in ki ima v tržaških in kupčijskih in tovarniških krogih prvo besedo, tudi organ Italijanisivov. Avstrijska vlada, ktera ima resno voljo red napraviti v Trstu in ustanoviti redne razmere, bo morala torej pred vsem svoj vpliv na to obračati, da bode avstrijski „Lloyd“ iz svojega opravištva odpravil potuhnjenega duha, ki se nikakor ne strinja z značajem od nas podpiranega zavoda. Dalje bo morala vlada odločneje nadzorovati tudi šolstvo v Trstu, da se ne bode mladini že z abecedo vcepljala nezadovoljnost z avstrijanstvom in hrepenenje po Italiji. Kar pa zadeva samostojnost ali avtonomijo tržaškega mesta, ki jo tolikanj zlorabijo, se bodo pač našla pota in pripomočki, da se odpravi tudi ta zadržek za pomirjenje Trsta. Ravno včeraj (2. novembra) je pravcati mestni zastop učinil sebi dostojno burko, ker je k praznovanju mestnega patrona poslal mestno stražo in požarno brambo med sviranjem Garibaldiovega marša v stolno cerkev! Drugje bi bilo to malenkost, za ktero bi se ne zmenili dosti, tukaj pa vsaka še tako mala reč vsled hudovoljnega namena zbada kakor šivanka. Da bode te zbadiljeje enkrat za vselej odpravila, mora avstrijska vlada krepko s pestjo vdariti. Ta vdarec pa se mora že skoraj zgoditi, ako noče v pravem pomenu besede v morje pogrezniti milijone in milijone goldinarjev, ki so se za povzdigo Tržaškega mesta že potrosili!

Ako je vladi do resnice, naj poslušá glas jav-

nega muenja, ki odkriva globoke rane in veliko nevarnost tržaških razmer. Država ne bo ni na zunaj ni na znotraj mogočna stala, dokler nima ob vseh mejah, torej tudi na jugu, trdnih tal. Trdna tla so vdanost in zvestoba narodov do cesarske hiše; to vdanost velik in vpliven del Teržščanov zanikuje. Zato je vladi sveta dolžnost, katero ji naklada skrb za varnost in srečen obstoj Avstrije, da takim elementom (ljudem) izvije iz rok moč in vpliv, ki ga imajo do zdaj na mesto in okolico ter še dalje po Primorskem. Vladi se je naslanjati na zveste rodove slovanske na Primorskem, ki so iz srca vdaní svojemu vladarju in ne želijo drugega, ko srečen razvitok svoje narodnosti pod orlom avstrijskim v slavo države, ki v sebi druží toliko različnih narodov. Primorski Slovani imajo pravico, da se njih pravične težnje spoštujejo in podpirajo. Do zdaj se to o mnogih prilikah ni godilo, ampak pred vladnimi očmi so se primorski Slovani poitalijančevali v šolah, v uradih, v občinskih pisarnah. Kar se je Slovanov pod takimi okoliščinami odtujilo svojemu rodu, niso pomagali pomnožiti vrst poštenih, zvestih Italijanov, katerih hvála Bogu šteje tudi Primorsko še lepo število, ampak prošli so vedé ali nevedé v tabor irredente. To nam spričuje skušnja v Istri, in Trstu, v Gorici, kjer so prvaki irredente slovanski renegati. To bi bila mogla vlada zaprečiti, to mora zaprečiti, ako hoče imeti na jugu trden brau proti italijanski poželjivosti.

Zopet bombe.

Letošnje leto dalo nam je že večkrat povod, da smo govorili o bombah in drugem nevarnem strelivu. Našim čitateljem je gotovo še dobro v spominu, kako je nekde v Trstu 2. avgusta vrgel bombo med veterane, ki so proslavljali nadvojvodo Karola Ludovika, kako so 16. avgusta našli na Lloydovem parniku, ki je bil prišel iz Benedek, v uekem zaboju bombe, in kako je žandar meseca septembra v Ronkah vjel predrznege Oberdanka, ki je imel bombe za v Trst. Pozneje so listi poročali, kako so bili francoski nezadovoljneži v mestu Lijonu pripravili z dinamitom mesto v veliko nevarnost in kako so morali na drugem kraji na Francoskem (v Montceau-les-Mines) vojaki v velikem številu nastopiti, da so zabranili pokončevanje tovarn in raznih priprav. Kakor bi tega ne bilo zadosti, morali smo v zadujih časih zopet brati o bom-

LISTEK.

ZGODOVINA TOLMINSKEGA,

to je: zgodovinski dogodki sodnijskih okrajev Tolmin, Bolec in Cerčno z njih prirodoznanskim in statističnim opisom. Spisal S. Rutar, profesor na c. kr. gimnaziji v Spletju. Na svetlo dal Josip Devetak, deželni poslanec in župan tolminski.

Tako se glasi napis pred četirimi meseci izišle knjige, ktera nam na 333 straneh popisuje zgodovino, tla in ljudstvo Tolminskega. S to knjigo zadobili so Tolmičci neko prednost pred drugimi Slovenci, ker ti niso v stani pokazati enake knjige, v kateri bi se v domači besedi tako natančno pripovedovala njih zgodovina in opisovala njih tla. Da imajo pa prebivalci Tolminskega danes popisano v posebni knjigi delovanje njih nekdanjih očetov, zahvaliti se imajo najprvo marljivosti prof. Rutarja, ki je več let v to svrhu zbiral tvarino iz različnih knjig in jo predeloval v samostojno celoto, potem pa požrtvovalnosti tolminskega župana J. Devetaka, ki je pisatelja k takemu delu nagovarjal in spodbujal in potem, ko je bil spis končan, ga tudi založil.

Knjiga je razdeljena na tri glavne dele, v prvem se pripoveduje Tolminska zgodovina, v drugem je Tolminsko opisano v prirodoznanskem oziru in tretji del obsega statistiko navedene pokrajine.

Kar se zgodovinskega dela tiče, govori pisatelj najprej o najstarši zgodovini do prihoda Slovencev v njih sedanje kraje. Tu omenja, da je bila v silno starih časih v nekterih krajih tolminskih dolin več jezer, drugod so pa pokrivali zemljo gosti gozdi, v kterih so živel prebivalci kot divjaki po jamah in kočah iz protja. Spremenilo se je pa življenje teh divjakov, ko so začeli tuji narodi, posebno Rimljanje, na nje vplivati. O življenju najstarejših prebivalcev nam ne pripovedujejo zgodovinarji ničesar, pač pa nam dajo nekaj podatkov izkopane starine in tudi o teh govori pisatelj, kolikor je ravno potreba. Za časa Rimljanov imela je tolminska deželica nekako važnost zaradi ceste iz Čedadá čez Predel.

Dalje govori pisatelj o zgodovini od prihoda Slovencev do začetka patrijarhovske oblasti in sicer najprej o ljudskem preseljevanju in potem o Slovcnih, kako so v zadržah pod lastnimi župani po svoje živeli in se mnogokrat se sosednimi Furlani bojevali. Pozneje so prišli pod oblast Karola Velikega. Iz Ogleja in Solnograda prihajali se oznanovanci svete vere, ki so pa ob enem skušali vpeljati med Slovenci tudi desetino, akoravno so modri možje svarili misijonarje, da naj ne gledajo toliko na desetino, kakor na pridobitev kršćjanov. Dalje govori pisatelj o ostankih poganske vere, potem o razdelitvi slovenske zemlje za Karola Velikega in o mejnih grofih po Slovenskem. Naposled omenja Tolmin, kteri se prvokrat imenuje l. 1065. Ako pomisli-

mo, da se Gorica in Solkan imenujeta prvokrat l. 1001, rečemo lahko, da je Tolmin skoraj ravno tako star, kot Gorica ali pa Solkan.

V drugem zgodovinskem oddelku nam pisatelj popisuje Tolminsko zgodovino v srednjem veku. Najprej govori, kako se je Tolmincem godilo pod vlado oglejskih patrijarhov. Takrat je bilo Tolminsko precej obširnejše, kakor dandanes, ker pod Tolmin so spadale nekatere vasi, ki stojé danes na Kranjskem in Benečanskem. Oglejski patrijarhi prebivali so po letu navadno v Tolminu, kjer so imeli svoj posebni dvor na onem mestu, ki so še danos Dvor (Dor) imenuje. Za obdelovanje zemljišča skrbeli so patrijarhovi oskrbniki, prejemali so od polnožnih kmetov najemnino v denarji in blagu in pošiljali jo patrijarhu. Poleg oglejskega patrijarha bila je čedadška kapitulska cerkev največja posestnica na Tolminskem, kjer je postavljala duhovne pastirje, sodila v cerkvenih in mešanih, t. j. na pol duhovskih, na pol posvetnih, pravadah in pobirala desetino. Za oskrbovanje desetini in dohodkov imel je tudi čedadški kapitul, kakor patrijarh, svojega oskrbnika v Tolminu. Pozneje v 14. in 15. stoletju pa kapitul v Čedadu ni več po svojih oskrbnikih pobiral desetine, temuč dajal jo je v najem onemu, ki je največ zaujo ponujal. Nadalje pisatelj navaja nekatere najstarejše cerkve na Tolminskem, kakor cerkev sv. Danijela na vlcanskem polju. Po Tolminskem so pa razen oglejske patrijarhije in čedadškega kapitula imeli še drugi

bah, ki so se napravljale na avstrijskih tleh in sicer na Ogorskem.

Policijski predsednik dunajski je pisal ogrskemu ministru notranjih zadev, da blizu Budapešta mora biti nek kraj, kjer pripravljajo bombe. Minister opozori koj okrajno (komitatno) gosposko na to stvar in ji naroči, naj skuša izvedeti tisti kraj. Policijski komisar Zlinski je koj zavohal, kje po bombah diši. 10. t. m. je vzel seboj enega žendarma (pandurja) in se poda v Mali Pešt, vasico ne daleč od Budapešta, ter se spusti v pogovor z ondotnim sodnikom. Na to gre s pandurjem v hišo nekega Horváta, ki ga ni bilo doma. Hiša je bila majhna, nizka, z deskami krita; v sredi je bila kuhinja, na desni spalnica, na levi delavnica; zraven hiše stoji dvarnica, ki služi ob enem za hlev. V delavnici je našel Zlinski vse priprave za izdelavanje bomb, katere je koj vzel in shranil; našel je dalje ednajst bomb, pet velikih in šest majhnih; velike so kakor steklenica od litra in imajo polobo kozarcev za pivo, male so ploščnate. Narejene so iz železnih plošč in šibic, napoljene so pa s smodnikom in svinčnimi krogli; če padejo na tisto mesto, kjer imajo kapico (kapsel), se raztreščijo in ranijo, kogar zadenejo. Zlinski je našel v delavnici več sto malih svinčenih krogel, na pol narejena oblačila za bombe, razno strelivo in mnogo smodnika.

Horvát se proti večeru vjeli in je priznal, da je bombe naredil. Trdil je, da njegove bombe imajo vojaški namen, in da je prosil pri ministerstvu za dovoljenje, da bi smel bombe izdelovati, pa da ni dobil še odgovora. Kar je do zdaj delal, je delal, kakor pravi, le za poskušajo. Pozneje se je pa vdal, da je še druge bombe napravil, katere je že oddal; komu jih je prodal, ni hotel povedati, tako tudi ne, kod je dobil svoje priprave in s kom da občuje. Horvát ne stanuje še dolgo na sedanjem mestu in redi par krav in koutja, s katerim se pogosto vozi v Budapešt. K njemu je redko kdaj kdo prišel in s svojimi sosedi je občeval prav malo. Nosi se priprosto meščansko in ima kakih 40 do 45 let; prej je bil nekeje uradnijski sluga.

Sploh se je mislilo, da Horvát je v zvezi s takimi ljudmi, katerim ne vgajajo sedanje družbene razmere in ki hočejo po sili premeniti obstoječe državne naprave bodisi v velikem, bodisi v malem. Preiskava, ki se je zoper njega pričela, do zdaj tega ni potrdila. V Malem Peštu, pravijo, stanuje nek upokojeni topničarski stotnik, ki se za kratek čas peča z izdelavo strelivnih priprav. Temu je Horvát včasih pomagal pri njegovem delu in tako se je navadil marsikaj. Pozneje je začel delati na svojo roko in se je skoraj le z napravo streliva bavil, ker je mislil, da iznajde kaj posebnega in da postane bogat. Svojo iznajdbo, ali kar je, ceni na 100.000 goldinarjev in jo hoče prodati vojnemu ministru. Ako mu je ta ne kupi, jo misli nesti v Italijo, kakor bi tam ne poznali bomb. Z novo iznajdbo se po misli Horvátovi naredi vojskam hiter konec. Vsak vojak na konji naj ima tako bombo, naj se približa sovražnemu taboru in naj jo vrže vanj. V kratkem času bi bil sovražnik pokončan in vojske bi bilo konec. — Ako bi drugega ne bilo, ko te, kar se je do zdaj od moža zvedelo, bi stvar ne bila prav huda, ali nevarna je vsekako. Nadaljna preiskava pokaže, kaj je na tej reči.

zavedi svoja posestva, kakor rosački samostan na južni strani Čedadu, opatija v Belenji pri Ogleji, sabijonska (briksenska) škofija na Tirolskem in gornjegrajski samostan v savinski dolini na Štajarskem. Poleg cerkvenih bilo je pa tudi dosti svetnih posestnikov po Tolminskem. Na dalje popisuje pisatelj razne boje in pogodbe gledé Tolminskega, dokler niso v 14. stoletji patrijarhi izgubili svoje vlade na Tolminskem. Potem nam pripoveduje, kako se je Tolmincem godilo pod Čedadom in goriškimi grofi konec srednjega veka.

Jako zanimljivo je, kar se čita v navedeni knjigi o kulturnem življenju na Tolminskem v srednjem veku. Bere se, kako se je skrbelo za duševno blagostanje Tolmincev po sprejetju krščanske vere, da se ustanovila že 823. učena šola v Čedadu, kamor so tudi tolminski mladenči zahajali, pa da je še vendar ostalo pri njih nekaj poganskih običajev, tako n. pr. da so Kobaridci molili nekaj časa neko drevo in studenec pod njim. Potem govori pisatelj o tolminskih cerkvah v srednjem veku, dalje o duhovščini, o cestah in mostovih, potem o roparskih vitezih, o trgovini, denarju, naravnih dogodkih in volikih nesrečah, o davkih, o upravi in postavah itd.

Se veliko natančneje in obširneje nam pisatelj predstavlja zgodovino in kulturni razvoj Tolminskega v novem veku. Odveč bi bilo, ako bi hoteli navajati vse dogodke, ki so popisani v omenjeni knjigi, rajše naj si vsak sam knjigo vzame v roko in jo čita, ker važna je ne samo za Tolmince, temuč za Slovence sploh. Tudi je njena cena (stane 1 gl. 20 kr.) jako nizka, ako se pomisli, da so strokovnjaške knjige, če tudi so nemške ali italijanske, zelo drage. Čudimo se, zakaj se ni knjiga poslala tudi v Ljubljano na prodaj. Do zdaj se dobiva samo pri knjigarji Paljkih v Gorici in pri g. založniku v Tolminu.

Dopisi.

Iz Št. Petra, 25. okt. (Hiše naših kolonov in kmetov.) „Atti e memorie“, glasilo c. k. kmetijskega društva v Gorici, prinesli so v zadnjem zvezku prav zanimljiv članek o stanju gospodarskih poslopij naših kolonov. Skoro povsod, kjer je ta sistem vpeljan, vidijo se revna, razpadljiva zidanja, katerih posamni lokali niso samo slabo razpostavljeni, marveč so tudi nizki in pretesni, in ker brez oken, pogreša se v njih celo potrebne svetlobe in zdravega zraka. V vseh prostorih vlada neka kaotična zmes. Ta nered zapaziš tudi na dvoriščih. Naj je to še tako prostorno, vendar prave razdelitve ne najdeš skoro nikjer. Gnojna jama, glavni steber kmetijstva, je navadno pred hišo — na prisolnem kraju. Ta sega do hišnega praga. V kolonovo hišo prideš po ozki stezici, ktera je le prebivalcem dotične hiše znana. Gorje tujcu, ki neprevidno stopa po takem dvorišču. Oglejmo si nekoliko kolonovo hišo. Ta obstaja skoro brezizjemno iz dveh prostorov. Spodaj je strašno zakajena kuhinja brez oken. Tla so polobna površja valovitega mraja. Hišne duri so po zimi in po leti široko odprte. Tod prihaja svetloba v kuhinjo, so pa tudi odlihalo gostemu dimu, kateri se liko hudournem oblaku po kuhinji vali. Ta lokal je kmetu ob enem izba, obdavnica, jedilna shramba, žitnica in mnogokrat tudi klet.

Nad kuhinjo je tako imenovani pod, t. j. temna skoro brezračna čumata. Od oken tudi tukaj ni znamenja; po največ je zapaziti v steni kako luknjo, skozi ktero komaj maček zleze. Ali tudi te luknje so navadno zmerom hermetično zaprte. V teh zadušnih prostorih spi leto za letom kolonova družina — broječa 8—12 glav. Pod ne služi kolonu samo kot spavnica, tu sem shrajuje tudi žito, ktero deloma razgrne po tleh, ali pa je obesi po strešnem tramovju. Tedaj mu je pod spalnica in žitnica ob enem. Posebno nezdravi so ti prostori spomladi, ko se v njih izrejuje sviloprejke. Da se ohrani v izgojevališči malim črvikom potrebna gorkota, se večkrat, posebno če je pomlad hladna, več tednov zaporedoma prostori ne prezračijo. S tem neumnim ravnanjem pa si kmet vso zalego pokazi in dan za dnevom je zapaziti manj gosenic na lesah. Smrad, ktereга tako nesrečna izreja prevzroči, se ne da popisati. Da se za časa izrejuje sviloprejk ne unamejo kužne bolezni v takih stanovanjih, je pravo čudo božje. To velja tudi o hlevih in drugih prostorih.

Ne dá se tajiti, da so take, kakor se pravi, na veter sezidane hiše mnogo cenejše od pravilno sezidanih, ali škoda, ktero mora kolon v takih revnih stanovanjih leto za letom prenašati, ni v nikakvi razmeri z onimi groši, ktere si je gospodar pri zgradbi prištedil. Zgradba takih poslopij odda se navadnim zidarskim mojstrom, ki nimajo za to niti duha ni sluha. V njih kratkovidnosti načekajo nekak načrt, ktereга posestnik koj sprejme — ker stane malo. Se ve, s tem se prihranijo oni strški, ktere bi moral odrajtati izšolanemu arhitektu za pravilno izdelani načrt. Za take stroške pa imajo skoro vsi posestniki posebno mržnjo — češ, da so nepotrebni. Ali ta dobiček je zelo dvomljiv in po vsem ničev. To ne velja samo za našo deželo. Ta pogrešek je, rekel bi, splošen, ker povsod se vidijo večje ali manjše pomanjkljivosti. In ravno to je dalo baronu žl. Hohenbrucku, sekcijškemu svetniku c. k. ministerstva za poljedelstvo, povod, da je izdelal in deloma tudi uže zglede načrte za gospodarska poslopja, ki naj bi služili v zgled pri zgradbah teh prevažnih zidališč. Takih zglede načrtov izgotovljenih je dozdaj 23. Ker se bodo ti načrti tudi našim županijam razposlali, želeli je, da bi gg. župani ali njih namestniki o priložnosti, ko bi kdo prosil dovoljenja za zidanje novih ali popraviljanje že porušeni starih poslopij, te načrte gospodarjem toplo priporočali. S tem bodo ne samo v zdravstvenem (higieničnem), ampak tudi v oziru na lepoto (v estetičnem oziru) svojemu kraju koristili.

V Štjaku, 1. nov. (Izv. dop.) (Čitalnica, popraviljanje orgel.) Nestrpljivo smo uže čakali potrdila pravil naše nove čitalnice, katera so nam v posebno veselje ravnokar došla. Mi bilo treba naših za občni blagor in oliko vnetih čitalničarjev opozarjati na odprtje domačega shajališča, kjer se bodejo zbirali olike željni domači mladenči in možje — vstrajni voditelji obširne naše občine, zglede čestita duhovščina; — vse je komaj pričakovalo veselega započetja. Združene moči so si roko podale in so stopile na pozorišče čilega delovanja, da bodo kot boritelji „za vero, dom in cara“, krepko nasproti stali ljutim sovražnikom. Dne 29. m. m. imeli smo I. občni zbor. Predsednik je bil enoglasno izvoljen g. Iv. Beršček, učitelj, podpredsednik g. J. Stantič, denarničar g. Stefan Hrib; v odbor so bili voljeni gg. Lipanje, Pavlič Josip in Saražin Iosip. Tako je torej temelj mladi čitalnici vloženi. Bog daj srečen uspeh!

Meseca avgusta in septembra smo imeli med nami znanega umetnika g. Špika. Kakor drugod, tako je tudi pri nas pokazal svojo spretnost pri popraviljanju cerkvenih orgel, za kar smo mu iz srca hvala.

ležni. Popred so bile orgle zelo slabe — da, komaj rabljive, a on nam jih je v veličastne spremenil; in to za primerno nizko ceno. Nad vse se odlikujejo umetno harmouično-ubrani glasovi in lepo izpeljana „tastira“. Zelo nas veseli, da je delo mojstersko dovršeno tudi radi tega, ker je neka oseba, ki se rada povsod vtika, hotela pošteno g. Špikovo ime ocrniti, „a naši pošteni možaki so spoznali lisico po dlaki.“ Cerkvem oskrbništvom in predstojnikom občinskim nam g. Špika ni treba priporočati, saj je kot pošten in več umetnik po Goriškem dobro znan.

Hribovec.

Iz Bolca, 7. nov. Poslednji čas se kaj dosti piše o našem Bovškem; sosebno o nemškem „Schulvereinu“ in razširjeni nemškega duha pri nas.

Dandanes smo uže na tako visoki stopinji omike, da hoče vsakdo pri nav znati nemški jezik! Zakaj? Bog ni nadaril Bovčana z obilnim poljem, da bi zadostovalo našim potrebam. Treba je toraj, da si kje drugje priskrbi potrebnega živeža zase in za družino. In to tudi stori! Naš Bolčan znan je celemu svetu radi njegovega barantanja z blagom, posebno s suknom; ker pa občuje največ z Nemci, navzame se počasi nemškega duha takó, da komaj več zna, katera mati ga je rodila. Se ve, da so tudi tu hvalevredne izjeme, ali te so — bele vrane! Tak človek pride domov in ostane tudi doma takošen, kakoršen je bil mej Nemci: poln nemškega duha in mišljenja. Ravno taka je njegova govorica, da ti kar lasje po konci vstajajo, če ga slišiš, kako umetno veže nemške samostalnice še več pa glagole z našo milo materinščino! Ker največ občujejo z Nemci, zató mislijo, da jim je nemščina neobhodno potrebna, da brez nje nič ne veljajo. Radi tega bi ne bili nasprotni, da se v ljudski šoli še več nemškega jezika uči, kakor se ga že zdaj uči.

Imajo pa še drug vzrok, zaradi ktereга se nemščine ne branijo. Kakor je znano, nimamo Slovenci žalibože nobene srednje šole. Če hočejo naši otroci vstopiti v srednje šole, znati morajo uže dovoljno nemškega jezika; če ga ne znajo, jim je pot do srednjih šol zaprta. Tudi letos peljal je nek Bolčan svojega sinka v Gorico, da bode študiral za „gospoda“; ali videlo se je, da sinek zna premalo nemščine in očetu in materi je srčna želja splavala po vodi. Zastonj je tu vsaka tolažba in upanje na boljo prihodnost, kajti naš Bolčan te slabo za to plača. On pravi: „Kaj mi koristi, če dobimo za 5 ali 10 let slovenske šole, če pa moj sin tega ne more čakati.“

Iz teh in enacij vzrokov se naše ljudstvo nič kaj ne brani, da bi se v ljudski šoli ne podučevalo še več nemščine, kakor se je do sedaj. Nekateri naši „veljaki“ bi celo radi videli, da bi se vsi predmeti, kar pa Bog ne daj, podučevali v nemškem jeziku. Da bi dobili vsaj enkrat srednje šole slovenske, potem bi bilo i na deželi drugače. Ljudje bi nikakor ne gledali toliko na božjo nemščino in bi se ne bali, da pridejo njih sinovi nazaj na dom, ker niso pri preskušnji za gimnazijo pokazali dovoljnega znanja nemškega jezika. V to Bog pomozil! (Op. ured. Nameravali smo tudi mi, pisati o naših šolskih razmerah, in upamo, da bomo imeli kmalu priliko za to.)

Narodovič.

Iz tominske okolice, 15. nov.—Mnogo se je v tekočem letu pisarilo iz naše doline slovenskim listom ter pikalo in napadalo zdaj tega zdaj onega in še celo ženskem spolu se ni prizaneslo. Moj nameu ni sicer zdaj presejevatil one dopise in to tem manj, ker je stvar zastarela, toda to si vendar upam opaziti, da večina dopisov ni imela drugega namena, ko ta, da so dopisovalci izlivali svoj žolč na napadene osebe.

Obžalovanja vredno pa je, da se je narodnemu napredku v korist prav malo, da ne rečem nič pisalo in še manj pa storilo. Sploh moram s tužnim srcem priznati, da v Tominu narodna stvar propada. Čitalnica, ki je bila v prejšnjih letih v izgled drugim in je prirejvala pogostih veselih, katerih smo se tudi sosedje prav z veseljem udeleževali, omolknila ju popolnoma.

Temu je glavni vzrok, kakor se mi je reklo, da nimajo tominski pevci pevovodje; brez petja pa ni pri še tako dobri volji mogoče napraviti kako veselico. Žalost obide človeka, če se ozre na prejšnja leta, če se spominja na prerano umrlega prejšnjega pevovodjo Jakopa Furlanija, pod čegar vodstvom je tominski pevski zbor slovel daleč okrog. K temu je pripomogla ne samo neutrudljivost in prav izgledna pridnost pevovodje, katera je dajala pogum in veselje tudi pevcem, ampak razun tega važna okoliščina, da je bilo združeno cerkveno in narodno petje, ter sta ga podpirala duhovščina in čitalnica. Tega pravega načela se je držal tudi prejšnji častiti gospod dekan Jakop Doljak in petje se je tačas še vzdržalo, čeravno ni bilo več marljivega Furlanija.

Odkar je pa cerkev na svoje prijela, nehala je prejšnje petje ter omolknila je čitalnica. Pa tudi cerkveno petje ni več tako, kakoršno je prej bilo, ker nima tominski pevovodja za to menda pravega veselja, ali pa mu časa primanjkuje.

Pri tem žalostnem položaji je bilo zares kaj čudno brati v 10. številu „Cerkvenega glasbenika“ (organ cecilij. društva v Ljubljani) dopis iz Tomina, v katerem se hvalijo sedanje petje in dotični podporniki. Če ni to ironija, je pa prazna beseda, kajti, če tudi je res, da se v tominski cerkvi kakšenkrat pri veliki maši poje, se sliši vendar pri drugih mašah in cerkvenih opravilih večinoma le orglarja brlati, da si mora človek uha tiščati.

Ni res, da ni v Tominu pevskih moči, ravno nasprotno je dokazal preteklo leto pevovodja Klemencič, ki je v kratkem času 14 pevcev prav dobro izuril, kateri so pri takratni čitalnični veselici v veliko zadovoljnost občinstva sodelovali.

Po tem takem ni treba drugega kot poprijeti se prejšnjega načela, ki je edino pravo; združiti se je zopet in potruditi se nekoliko in to bo Bogu v čast narodu pa v korist.

Do tega pa je posebno gledé na sedanji žalostni položaj vsaka hvala neopravičena in vsaka podpora zavržena!

Iz Spljeta v Dalmaciji, 11. nov. — Naše mesto je bilo te dni pozorišče velikih neredov. — Skrajna italijanska stranka, ki je imela skozi mnogo let mestne vajete v rokah in je bila dala hrvaškemu mestu popolnoma italijansko lice, je bila pred par leti od mestnega krmila odstranjena, ker je tirala mestno premoženje v slavo in v obrambo italijanstva do neizogibljivega propada. O pravem času je vlada razpustila prejšnji mestni zastop, ki je obstajal iz čistih pristavev stranke italijanissimov pod vodstvom preveč zpanega Bajamonta, ter je izročila mestna opravila cesarskemu komisarju. Preteklo poletje je vlada razpisala nove volitve za mestni zbor, ki so se izvršile hrvaškimi narodnjakom povoljno, tako da je dobilo mesto svoje naravne zastopnike.

Ta teden je bilo napovedano slovesno vmeščanje (inštalacija) novega občinskega zbora, potem ko so bile odbite vse pritožbe italijanissimov proti imenovanim volitvam. Tedaj je pa skipel gujev in srd propadle stranke do vrhunca in ni mogla svoje narave dalje prikrivati; pokazala se je v vsi svoji nagoti kot besna in prava ultraitalijanska stranka, ki deluje z močjo: s svinčenkami in s kamenjem. Ko je šel okrajni glavar baron Konrad dan pred vmeščanjem po svoji navadi ob 8. uri zvečer ob morji na sprehod, sproži neznan človek iz zakotja pa prav blizu samokres nanj. Kroglja je predrla glavarjevo suknjo, a ranila ga ni. Italijanissimi so zaradi tega tako razjarjeni nad njim, ker je vodil zadnje mestne volitve, pri katerih so domačini zmagali in propadli oni, ki škilijo čez morje. Ko se je napad po mestu zvedel, bilo je vse prebivalstvo na nogah in je zahtevalo, naj se krivci in dušni začetrniki ostro kaznujejo. To je bil že drugi napad, ker prej so bili napadli podžupana dr. Bulata s kamenjem.

Vkljub tem dogodkom se je izvršilo 10. t. m. slovesno vmeščanje novega občinskega sveta. Okrajni glavar Konrad je imel do svetovalcev navdušen govor, v katerem je z ognjevitimi besedami povdarjal zvestobo do presvetlega vladarja. Župan dr. Reudič je razvil svoj program, po katerem hoče skrbeti za mir in za zdrave denarstvene razmere v mestu, zatrljal je neomahljivo zvestobo dalmatinskih Slovanov do avstrijske vladarske hiše in je sklenil svoj govor s trikratnim živjo! na cesarja, kateremu so svetovalci gromovito odgovarjali, na kar je narodna godba zagodla cesarsko himno (pesem). Prvi podžupan dr. Bulat je z redko zgovornostjo obsojal napad na barona Konrada od prejšnjega dne in je predlagal, naj občinski svet izrazi svoj stud nad grdim napadom in naj izrazi baronu Konradu čute spoštovanja in vdanosti celega mesta. Občinski svetovalec Borčić je stavil nasvet, naj se ta sklep nazvan ministerstva predsedniku, grofu Taaffeju, in cesarskemu namestniku v Dalmaciji baronu Jovanoviču. Med hrumečim pritrdjevanjem je bil ta nasvet enoglasno sprejet. Na to je občinski svet barona Konrada v polnem številu spremlil do njegovega stanovanja, kjer so mu še enkrat vsi občinski svetovalci izrazili svoje studenje nad storjenim napadom. V prvi prihodnji seji mestnega svetovalstva se bo stavil nasvet, da se podeli baronu Konradu častno meščanstvo v znamenje, da mesto glavarja časti in da obsojuje hudobno dejanje.

Na večer je svirala domača godba po mestu in po predmestjih, kar začne na enkrat kamenje priletavati na godce. Žendarmom se je posrečilo, da so zasačili pri nepoštenem delu nekega uda prejšnjega občinskega sveta in njegovo družino. Ljudstvo se je hotelo nad neporedneži maščevati, ali žendarmija je to zabranila in je izročila nepokojneže pravici. Ali so prišli s tem napadi in homatije do konca, se ne more vedeti, ker razdraženost je na obeh straneh velika.

Dostavek uredništva. Brzobjavna poročila naznanjajo, da so se napadi ponovili 12. t. m. zvečer, ko so se mestni svetovalci vračali od banketa (obeda), ki so ga bili napravili v čast novemu županu. Kolovalje italijanske stranke so dražili proti stražam in mirnim prebivalcem zbrano družal, ki je mnogo njih poškodovala in enega meščana z nožem močno ranila

na glavi. Občinskega svetovalca odvetnika Karamana so obdali štiri moški, so ga tolkli s pestmi in so ga ranili z nožem prav nevarno na ramenih. V malo dneh je ta že tretji napad iz političnih nagibov. Prebivalstvo je silno razdraženo nad hudobnimi zarotniki in zahteva od gosposke odločno, naj brani življenje mirnih meščanov.

Politični pregled.

V odsekih toliko avstrijske, kakor tudi ogerške delegacije je za letos delo dovršeno. Ker vlada med delegacijama popolno porazumljenje, bodo odborniki obeh skupin le enkrat skupno zborovali, da predloge delegacij odobrijo. Na to boti 18. ali 20. t. m. delegaciji razpuščeni. Državni zbor se snide pa koncem tega ali prve dni prihodnjega meseca. Med tem (22. t. m.) bo sklican izvanredno tirolski deželni zbor v posvetovanje, kako bi bilo pomagati pomilovanja in podpore vrednim Tirolcem, katerim so povodnji v poslednjem času neizmerne škode naredile.

Nemiri na Dunaji so se polegali in upamo, da se ne bodo ponavljali. Gotovo je, da so se ti nemiri zaradi tega tako širili, ker so socialisti in protizidovci (ali antisemiti) ogenj, po čevljarskih pomagačih zanečen, pihali in vzdrževali. Nekateri hočejo vedeti, da so se ustavoverci teh nemirov posluževali, da bi volitev dr. Kronawettra zaprečili.

O nezaslišanih napadih na dalmatinske narodnjake v Spljetu najdeš natančnejša poročila v dopisu iz Spljeta. Tu naj le omenimo, da nema tržaški list „Tr. Zeitung“, ki je po občnem mnenju s tržaško vlado v ozki zvezi, zoper tako nagnjusno početje Bajamontove stranke niti ene besedice graje, pač pa prinaša vznemirovalna poročila iz Dalmacije, češ da narodnjaki italijanski stranki krivico delajo. Nam ni mogoče razsoditi, dela-li to imenovani list iz hudobije ali iz namena, da bi neprijetne reči pred lastnim pragom zakril.

Državni poslanec in dvorni svetovalec Lienbacher je z dvema somišlencema izstopil iz kluba desnega centra, ki ima načelnika kneza Lichtenstein-a. S tem obžalovanja vrednim korakom je zopet vsaj nekaj razrušena vzajemnost desnice v državnem zboru. To obžalujemo tembolj, ker so uzroki temu koraku kolikor so do sedaj znani, ničevi, in se s takim početjem nehoté podpira ona stranka, ki je skozi 20 let zatirala večino avstrijskega prebivalstva. Težko da gospod Lienbacher po ti poti svoje namene prej doseže, kakor ko bi složno postopal z desnico. Ko bi bili volilci imenovanega gospoda na solnograškem toliko trpeli pod prejšnjo vlado, kolikor so trpeli Slovenci, bi bil gospod Lienbacher desetkrat prej premislil, predno bi bil ta korak učinil. Tolaži nas le to, da ta izstop ne bo imel za sedaj nevarnih nasledkov.

V nedeljo je bil prvi zbor avstrijskih obrtnikov, kateri je sprejel resolucijo, da naj postane vladna sem spadajoča novela (dopolnilna postava) temelj novi obrtni postavi.

14. t. m. je nemški cesar odprl deželni zbor v Berlinu. V prestolnem govoru je naglašal, da bode vpeljan posojilni zakon, ker niso dohodki v nikaki razmeri s stroški. Dalje je obljubil, da se zmanjšajo občinska bremena, da se odstrani najnižja vrsta razrednega davka, da se zboljšajo uradniške plače. Izrazil je nado, da se prijazne razmere proti papežu še zboljšajo in utrdijo, ter je izjavil, da so razmere z vsemi vladami najboljše in da je vsled tega mir zagotovljen.

Špansko kraljica Kristina, bivša avstrijska nadvojvodinja, dobila je hčer, kateri bo sam papež za botra po kakem namestniku.

Domače stvari.

Monsignor Glavina, škof tržaški, prišel je bil pretekli ponedeljek v Gorico obiskat knezo-nadškofa goriškega in škofa poreskega, kakor se sliši,

zarad posvečenja poslednjega, ki bo najbrže še le po novem letu.

V Solkanu bo prihodnjo nedeljo, 19. t. m. slovesno vmeščen novi župnik, preč. g. Janez Ev. Kollavčič. Po dolgem tugovanji bo imela župnija spet svojega župnika.

Sedemdesetletnico je praznoval 13. t. m. č. g. Andrej Einspieler, katehet na c. k. realki v Celovcu, urednik „Slov. Prijatelja“ in „Mira“, neustrašeni boritelj za narodne pravice, veren sin svojega naroda. 20. t. m. pa doseže 70. leto starosti Franc vitez Miklošič, profesor staroslovenskega jezika na dunajskem vseučilišču, pisatelj mnogo učenih knjig, najboljši poznavatelj slovanskih jezikov, sloveč po vsem učenem svetu. Bog ju ohrani zdrava in krepka še mnogo let. Slovenski narod je ponosen na taka moža.

Goriška čitalnica napravi 25. t. m. plesno zabavo v veliki dvorani na Travniku v Stabile-vi hiši, kjer so tudi drugi prostori tega društva.

Podporno društvo v Gorici je imelo preteklo nedeljo, 12. t. m., svojo mesečno domačo zabavo. Nabrlo se je bilo čez 60 do 70 oseb, ki so ostale blizu tri ure skup. Mirnski pevci pod vodstvom g. učitelja Vodopivca in trije šempetorski z g. Černicem, cerkvenikom, so se izvršno obnesli. Močni in natančni pevski zbor je udeležence prav dobro razveseljeval. Predsednik, g. Fr. Povše, je nazoče pozdravil ter jim je napil. Tombola je bila jako kratkočasna in je dala različnih dobitkov. Počastil je bil društvo s svojo nazočnostjo tudi en ud tržaškega podpornega društva, kateremu so se izročili pozdravi za Trst. Zabava je bila neprisliljena in dopadljiva. Pri tej priložnosti so se oglašili trije novi udi.

Fremeščeni. G. Ivan Zavudial iz Štandreja pri Gorici, do zdaj opravnik pri ekspozituri v Krku (Veglia) premeščen je kot c. k. komisar k okrajnemu glavarstvu v Poreč. Ta je eden redkih uradnikov, pravi „Naša sloga“, kar si je znal pridobiti srca krškega prebivalstva, ker ne samo da ima druge dobre lastnosti, pozna tudi jezik naroda, med katerim služi. Na njegovo mesto pride g. Jožef pl. Fabris iz Gorice, do zdaj c. k. okrajni komisar v Volovakem.

G. Jožef Pagliaruzzi rodom iz Kobarida je naredil, kakor se nam poroča, 16. t. m. na Dunaji drugi državni izpit iz pravoslovja z odliko. Čestitamo mu v imenu Kobaridcev in Goricanov sploh.

Za deželni zbor goriški bodo volitve meseca januarja, kakor današnja „Tr. Zeitung“ poroča.

Rifenberška čitalnica priredi dne 19. t. m. zabavni ples. Vstopnica za ude 50 kr., za ncuđe 1 gld. Začetek točno ob 5. uri zvečer; k obilni udeležbi vabi. Odbor.

Gospodarski list, glasilo c. k. kmetijskega društva v Gorici, je prinesel v svoji 10. številki od 30. oktobra sledeče sestavke: Pripomočki zoper trtno uš (Phylloxera vastatrix). — O prodaji živine. — Načrt za kmetijske stavbe na Goriškem. — Tržaška razstava (sitarstvo). — Županom v resni preudarek (zoper lovljenje tičev). — Ne naj rijastega žita. — Naprava kislega sena. — Razpis službe (opravnika na kmetijski šoli.)

„Zgodovina Tolminskega“. Profesor Šuklje v Ljubljani podal je preteklo soboto pri shodu literarnega in zabavnega kluba kratko oceno te izvršne knjige našega rojaka g. S. Rutarja, profesorja v Spljetu. Imenoval jo je izborno knjigo, katero naj bi si omislil vsak, kdor se briga za domačo zgodovino in za domače knjižstvo.

Gospod E. Luzatto se je naselil kot civilni inženir v Gorici ter je kot tak 26. okt. pri tukajšnjem okrajnem glavarstvu prisegel.

Iz Šempasa nam poročajo: Ni davno; da smo obžalovali na tem mestu izgubo nam toliko priljubljene g. Antona Kosovela, našega učitelja v katerega smo imeli vse zaupanje, da pripomore k boljši bodočnosti naše občine. Danes moramo obžalovati drugo izgubo, katera vtogne še večje nasledke imeti, nego prva. Obžalovati nam je izguba našega č. g. kaplana Jožefa Poljšaka, kateri se je preselil dne 6. t. m. v Pervačino kot oskrbnik omdotne župnije. Zdi se da je vse zoper nas, ker nam odjemljejo moze, katerim bije srce za našo stvar. Bog daj, da bi se ne vresničila želja naših nasprotnikov v narodnem oziru. Odišlemu gospodu pa voščimo v obilni meri srečo na novi župniji in, da bi se mu vse njegove želje izpolnile.

Selitev v Ameriko. Kakor se tržaškemu vladnemu listu poroča, preselilo se je pred nekaj časom mnogo družin iz Kormina v Ameriko. V novejšem času se je pa napotilo 20 družin iz Ločnika v Ameriko z nado, da bodo tam laže živeli in boje izhajali nego doma.

Zemljiški davek. V centralni komisiji za zemljiški davek je 11. t. m. poročal grof Coronini o zemljiškem davku v Dalmaciji in v Primorju. Po tem po-

ročilo se je vršilo drugo branje o zemljiškem davku v navedenih deželah ter je bila pri tem branji določena vsota čistih dohodkov za Trst s 97.481 gl., tedaj za 174 gl. manj, nego pri prvem branji, ko je bila odmerjena Trstu vsota 97.682 gl. Za Goriško in Gradiško je bila v tej seji sprejeta vsota čistih dohodkov 1.570.624 gl. Odbitih je bilo tedaj 1210 gl. in sicer za okolico Goriško 263 gl., za Gradiško 778 in za Tolminsko 125 gl. Čisti dohodki Istre znašajo 44 gl. manj nego prej, t. j. 317.711 gl.

Levi in Parenzani, moža ki sta bila s tržaškimi atentati v ozki zvezi, sta od italijanske vlade, kakor se iz Rima poroča, iz zapora izpuščena.

Tržaška razstava je bila v sredo 15. t. m. zaključena. Odbor je nameraval še le 19. t. m., na imendan naše presvite cesarice, razstavo zapreti, toda dunajska vlada ni dovolila — kakor se vidi — tega podaljšanja za 4 dni Tudi prav! — Odbor vabi vse one, ki so kaj v razstavo poslali, da v teku osmih dni do 15. nov. razstavljeno blago proč vzamejo.

Gospod Marzini, obče znani in v gospodarskih zadevah najbolj izvedeni goriški meščan, je izdal kritiko o gospodarstvu goriškega mestnega zastopa ter razdelil 300 iztisov te kritike med meščane. V tem spisu dokazuje, kako bi se dalo za mesto 20.000 gl. na leto prihraniti, ko bi se le nepotrebni stroški odstranili. Za to je pa po njegovem mnenju neizogibljivo potrebno, da se sedanji tajnik upokoji.

Oberdank-ovo obsodbo na smrt, izrečeno po garnizonski sodnji v Trstu, je vojaška nadsodnja odobrila, ter bode predrnež najbrže s smrtjo na vislicah plačal nameravani zločin. Govori se, da ga obesi rabelj z Dunaja, ker je rabeljovo mesto Rovinsko uže dolgo časa prazno. Vsled potrdila te obsodbe po vojaški nadsodnji je bil Oberdank uže prepeljan iz vojaških zaporov v zapor tržaške deželne sodnije.

Vrhniška posojilnica posluje tako izvrstno, da ima že okoli 100.000 gl. prometa. Tu imaš dejanski dokaz, da je bila posojilnica jako potrebna in da je vodstvo v pravih rokah. Ko bi tudi drugod posnemali izgled vrhničanov, potihole bi kmalu čisto neopravičene tožbe o slabem gmotnem stanju, kajti bolj nego kje drugej velja ta pregovor: „Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal.“ — Goriškim rodoljubom priporočamo to vest v resen preudarek.

V nemški Idriji je 9. t. m. voda „Nikova“ predrila pri stopah v jamo in je rudniku veliko škodo naredila. Delalci so se srečno rešili in so po trdem delu vodo ustavili, da ni tekla v jamo. Zaduja nesreča po vodi se je bila prigodila v imenovanem rudniku leta 1837.

G. poverjenikom in vsem domoljubom, ki nabirajo prostovoljne doneske za zidanje „Narodnega doma“. Izredni občni zbor, ki je bil dne 5. nov. t. l. naročil je podpisane odboru, naj nevtogoma pozove vse one gospode, ki nabirajo prostovoljne doneske za zidanje „Narodnega doma“, da a) zneske čez 20 gold. brez odloga odpošljejo, b) zneske pod 20 gl. pa pošiljajo sproti ali vsaj vsak drugi mesec društvenemu blagajniku g. dr. Josipu Starétu, hišnemu posestniku na Marije Terezije cesti št. 5. Z ozirom na ta razlog dovoljuje si podpisani upravni odbor vse gospode, ki imajo kaj denarja nabranega za „Narodni dom“ najuljudneje prositi, da ga takoj odpošljejo na svoje mesto, v bodoče pa, da se blagovolje ravnati po sklepih občnega zbora.

V Ljubljani, dne 12. novembra 1882,
Za upravni odbor „Narodni dom“. dr. Alf. Moschè predsednik. Iv. Hribar, tajnik.

Št. 300/E

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di pietà), ustanovljene po grofu Thurnu, v Gorici naznanja, da bode dne 11. decembra 1882. začela javna dražba (kant) nerešenih zastav II. četrt leta 1881. t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca aprila, maja in junija 1881.

Ravnatelj: Lovisoni.

Oznanilo.

Vsakoletni kobaridski somenj ob zahvalnici se bo letos držal v ponedeljek 20. novembra. V Kobaridu, 8. novembra 1882.

ŽUPANSTVO.

Listnica uredništva. G. iz Gorice: hvala, pride; prosimo tudi za naprej. — G. dop. od levega brega Soče; za danes smo morali odložiti — G. dop. — št. iz Gorice: sodili smo, da je bil govor dolg pa tudi primeren in mičen.

× Dasi je znanstveno dokazano, da izvira nahod dihal iz vneta slinskih kozic in da se more prav tako hitro odpraviti, kakor se to vnetje po primerni mrzlici in s protivnetijskim sredstvom odstrani, in dasi so se v življenju v več tisoč slučajih ti znanstveni podatki sijajno obnesli po kroglicah na podlagi teh podatkov po lekarji W. Vossu proti nahodu izdelanih, se nahajajo vendar še posamezni dvomljivci, ki ne morejo umeti, da se more z nekajimi kroglicami, katere neposredno v želodec spravimo, tako hitro odpraviti kašelj, zagrljenost, nahod oziroma prehlajenje. Za te naj omenimo v dosego boljega porazumljenja, da vnetje slinskih kozic prihaja od velike množine izhajajočih belih krvnih teles, da se to izhajanje v veliki množini potolaži z vžitimi kinaalkaloidi in da se s tem tudi vnetje z njegovimi nasledki (nahod, prehlajenje itd.) odstrani. Prave W. Vossove kroglice proti nahodu se dobivajo v Gorici pri Cristofoletti-ju in pri Pontonu v škaticah po 70 kr.

Glavni mogoči dobitki 400,000 mark	Naznanilo sreče.	Za dobitke stoji dobra država.
---	----------------------------	--------------------------------------

**Vabilo, da vsakdo
skuša srečo**

pri veliki, od hamburške države zagotovljeni denarni loteriji,
na kateri se mora gotovo dobiti

8 milijonov, 940,275 mark.

Dobitki te ugodne denarne loterije, ki obsega po načrtu le 93,500 srečk, so sledeči:
Največi dobitek more znašati 400,000 mark.

Premij (darilo) 250,000 mark.	54 dobitkov po 5000 mark
1 dobitek po 150,000 mark.	5 dobitkov po 4000 mark.
1 dobitek po 100,000 mark.	108 dobitkov po 3000 mark.
1 dobitek po 60,000 mark.	264 dobitkov po 2000 mark.
1 dobitek po 50,000 mark.	10 dobitkov po 1500 mark.
2 dobitka po 40,000 mark.	3 dobitki po 1200 mark.
3 dobitki po 30,000 mark.	530 dobitkov po 1000 mark.
4 dobitki po 25,000 mark.	1073 dobitkov po 500 mark.
2 dobitka po 20,000 mark.	101 dobitkov po 300 mark.
2 dobitka po 15,000 mark.	25 dobitkov po 250 mark.
1 dobitek po 12,000 mark.	85 dobitkov po 200 mark.
24 dobitov po 10,000 mark.	100 dobitkov po 150 mark.
3 dobitki po 8,000 mark.	27069 dobitkov po 145 mark.
3 dobitki po 6,000 mark.	itd. vsega vкуп 47,600 dobitkov

ki se v nekoliko mesecih v sedmih oddelkih gotovo izsrečkajo.

Prvo srečkanje je uradno določeno in stane
cela izvirna srečka le 3 gold. 50 kr. a. v.
pol izvirne srečke le 1 gold. 79 kr. a. v.
četrt izvirne srečke le 88 kr. a. v.

Te od države zagotovljene izvirne srečke (in ne prepovedanih promes, razpošiljam, ako se znesek naprej plača) tudi v najdaljne kraje.

Vsak udeleženec dobi od mene zastoj z izvirnim lozom tudi izvirni pregled, preskrbljen s pečatom državnim in neposredne po izsrečkanju uradno razkazalo, in ni treba za to prašati.

Izplačba in pošiljatev dobljenih zneskov
izvršujem naravnost in naglo udeležencem in v največi tajnosti.

☛ Vsakotero naročilo se lahko izvrši po poštni naložnici z rekomandiranim pismom.

☛ Naročila naj se torej pošiljajo, ker je srečkanje blizu, do

21. novembra t. l.
Samuel Heckscher senr.
Banquier und Wechsel-Comptoir in Hamburg.

Št. 157.

Razpisana služba.

V tukajšnji zastavljavnici in ž njo združeni hranilnici ustanovljeni po grofu Thurn-u oddá se služba prvega likvidatorja z letno plačo 700 gl. in prostim stanovanjem v poslopji na dvorišči, zahteva se 600 gl. kavicije; eventualno se oddá služba drugega likvidatorja z letno plačo 500 gl., za to službo zahteva se 400 gl. kavicije. Prosilci, ki bodo morali prestati preskušnjo, morajo v svojih prošnjah s prilogami dokazati: svoje študije, znanje slovenskega, laškega in nemškega jezika kakor tudi svoje dosežanje službovanje.

Dotične prošnje naj se vložé pri podpisanim v dobi treh tednov, začeniši od dne, ko se ta razpis prvokrat razglasi.

Varstvo zastavljavnice in ž njo združene hranilnice.

V Gorici, dne 15. novembra 1882.

M. BRAIDA,

prodajalec najnovjših rob, v Gorici, v Raštelu h. št. 23.

Velika zaloga klobukov za gospe z olupšavo in brez olupšave, cvetic, peres, trakov, žameta, kožuhovaline, moških srajc, perila za gospe, kril iz feltra, modercev, rogovic, jop, različnih volnenih rut, krojaške in šiviljske robe, itd.

Po najnižji ceni.

Obleka za gospe, dečke in otroke.

Vedno gotova obleka na izbiro.

Za

JESENSKI N ZM SK ČAS.

Za gospe, dečke in otroke

zgornja suknja od 9—25 gold., cela zimska obleka od 12—35 gold., zimska suknja od 12—40 gold., zimске hlače od 3.25—14 gold., cela obleka za dečke od 6—14 gold., cela obleka za otroke od 2—10 gold., zaprti plašč Sacco od 5.50—16 gold., ogrinjalo za v hiši od 8.50—16 gold., suknja za štucano od 5.50—14 gold., plašč za štucano od 10.50—20 gold., ne remočljiv deževni plašč od 12—17 gold., za dečke od 2—3 gold., gomaše od 1.20—3 gold.

Za gospé.

plašč za dež od 6—12 gold., zaprti plašč Sacco od 5—12 gold., zimska ogrinjalka od 8—30 gold., zimska jopa dolman od 13—40 gold., nepremočljiv plašč za dekle od 3—10 gold.

Ignacij Steiner v Gorici

nasproti nadškofjski palači

Pri njem je tudi velika zaloga vsakovrstne domače in tuje robe. Za lepo in trdno izvršitev naročil daje poročstvo.

Oprava za gospé

Vabilo k udeležbi

pri veliki od hamburške države zagotovljeni denarni loteriji, na kateri se mora v nekajih mesecih gotovo dobiti

8 milijonov 940,275 mark.

Novi v 7 redov razdeljeni igralni načrt obsega med 93,500 srečkami 47,600 dobitkov, in sicer eventualno

400,000 mark,

posebej pa		
1 dobitek po 250,000 mark.	54 dob. po	5000 m.
1 dobitek po 150,000 mark.	5 dob. po	4000 m.
1 dobitek po 100,000 mark.	108 dob. po	3000 m.
1 dobitek po 60,000 mark.	264 dob. po	2000 m.
1 dobitek po 50,000 mark.	10 dob. po	1500 m.
2 dobitka po 40,000 mark.	3 dob. po	1200 m.
3 dobitki po 30,000 mark.	530 dob. po	1000 m.
4 dobitki po 25,000 mark.	1073 dob. po	500 m.
2 dobitka po 20,000 mark.	27069 dob. po	145 m.
2 dobitka po 15,000 mark.		300,200, m.
1 dobitek po 12,000 mark.		150,124, m.
24 dobitkov po 10,000 mark.	18436 dob. po	100, 94, m.
3 dobitki po 8,000 mark.		67, 50, m.
3 dobitki po 6,000 mark.		40, 20, m.

Teh dobitkov se v prvem redu izsrečka 4000 v skupnem znesku 116,000 mark.

Srečkanje je po načrtu uradno določeno
Za prihodnje prvo srečkanje te velike denarne loterije stane:

cela izvirna srečka samo 6 Mark ali 3 gl. 50 kr.
pol izvirne srečke samo 3 Mare ali 1 gl. 75 kr.
četrt " " 1.50 Mare ali 90 kr.
in razpošiljam te od države zagotovljene izvirne srečke proti pošti plačanemu znesku naročnikom naravnost in proste poštnine. Mali zneski se mi lahko dopošljejo v poštinih markah.

Hisa Jožef Steindecker-ja je v kratkem času izplačala svojim naročevalcem velike dobitke od 125,000, 80,000, 40,000, veliko njih od 30,000, 20,000, 10,000, itd. in je tako veliko pripomogla k sreči mnogo družin.

Vloge so v primeri z veliko verjetnostjo sreče prav majhne in je vredno, da se sreča poskuša.

Vsak udeleženec dobi pri naročbi uradni načrt, iz katerega je razvidna razdelitev dobitkov na dotični red in določena vloga, po srečkanju pa uradni zaznamek dobitkov. Dobitki se vedno brzo izplačajo pod državnim poročvom ali neposredno ali pa, če kdo želi, po mojih zastopnikih v vseh večih mestih v Avstriji.

Naročila naj se blagovoljno nemudoma in vsekako pred 30. novembrom t. l. zaupljivo pošljejo na trdno staro firmo

Josef Steindecker,

Bank-und Wechselgeschäft, Hamburg.

P. S. Hisa Jožef Steindecker-jeva — znana povsod kot stanovitna in postena — ne potrebuje posebnih priporočil; zato smo jih tudi tukaj opustili, na kar opozarjamo slavno občinstvo.